

Deň daňovej slobody 2021

Oddnes už nepracujeme na štát, ale iba na seba a svoje rodiny

Daňovníci museli pracovať 190 dní, kým splatili svoj účet za chod štátu

Dnes oslavujeme Deň daňovej slobody! Počnúc piatkom 9. júla konečne prestávame pracovať na štát a začíname pracovať už iba na seba a svoje rodiny. Daňovníci tak museli v tomto roku odpracovať rekordných 190 dní, kým splatili svoj tohtoročný účet za chod verejnej správy a samospráv.

V porovnaní s vlaňajškom je to o 8 dní dlhšie. Ide o vôbec najhorší výsledok v histórii našich meraní od roku 1999. Tieto výsledky vyplývajú z analýzy verejných výdavkov a daňového a príspevkového zaťaženia na Slovensku pre rok 2021, ktorú zostavila Nadácia F. A. Hayeka.

Deň daňovej slobody je obrazne povedané dňom, do ktorého odovzdávame celý svoj zárobok štátu a počínajúc ktorým si celý svoj zárobok ponechávame. V takejto podobe ide o ľahko uchopiteľné vyjadrenie skutočných nákladov na chod štátu. Pri medziročnom porovnaní je to tiež jednoduchý a zrozumiteľný indikátor hospodárenia vlády – poskytuje informáciu o tom, v akej miere štát vyberá a následne prerozdelduje hodnoty vytvorené v ekonomike.

Za rok 2021 predstavuje odhadovaná miera prerozdeldovania v slovenskej ekonomike 51,98 % hrubého domáceho produktu. **Inými slovami to znamená, že z každého eura vytvoreného v našej ekonomike štát v tomto roku vezme a prerozdeldí 52 centov, teda viac ako polovicu.** V porovnaní s vlaňajškom – kedy táto miera dosiahla 49,98 % HDP – teda prichádza k ďalšiemu citelnému zvýšeniu štátneho prerozdeldovania.

Pod tohtoročným posunom Dňa daňovej slobody sa podpísal najmä pretrvávajúci nepriaznivý stav verejných financií.

Druhá vlna pandémie, ktorá zasiahla aj našu krajinu na prelome rokov 2020 a 2021, si vynútila zvýšenie výdavkov výrazne nad rámec pôvodných očakávaní rozpočtu. Vláda preto v máji štátny rozpočet pre tento rok zrealizovala a zároveň vytvorila rezervy aj na prípadnú tretiu vlnu pandémie. Situácia však naďalej ostáva neistá a do akej miery bude nutné tieto rezervy využiť, sa ukáže až v druhej polovici roka.

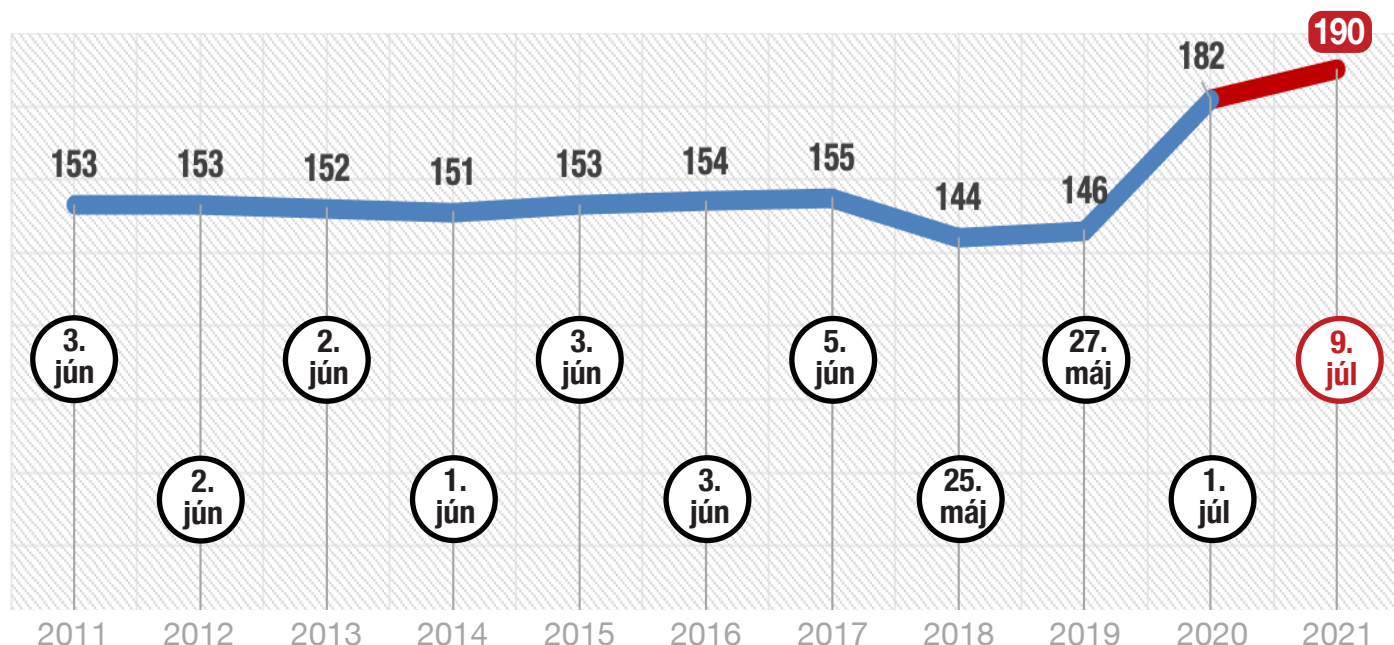
Otvorené ostávajú aj vyhliadky pre ďalší vývoj ekonomiky. Slovensko by sa podľa aktuálnych prognóz malo v tomto roku vrátiť k silnému rastu na úrovni 6%. Tieto odhady však – na rozdiel od rozpočtu – nepočítajú s prípadnými vplyvmi tretej vlny pandémie. Do akej miery napokon Slovensko zasiahne, bude závisieť od vládou prijímaných protipandemických opatrení a taktiež od úspešnosti očkovacej kampane.

Zároveň je potrebné zdôrazniť, že súčasný veľmi nepriaznivý stav verejných financií nie je možné pripísať výhradne pandémie. Nakoľko predchádzajúce vlády nevyužili dobré časy na vytvorenie rozpočtových rezerv, Slovensko už vstupovalo do tohto zložitého obdobia finančne nepripravené. K aktuálnemu zhoršeniu stavu potom prispelo aj to, že súčasná vláda aj pri vysoko deficitnom rozpočte pokračuje v prijímaní nových opatrení a výdavkov

Deň daňovej slobody 2011 – 2021

9. júl Dátum, na ktorý pripadá Deň daňovej slobody

—190— Počet kalendárnych dní, ktoré pracujeme na štát

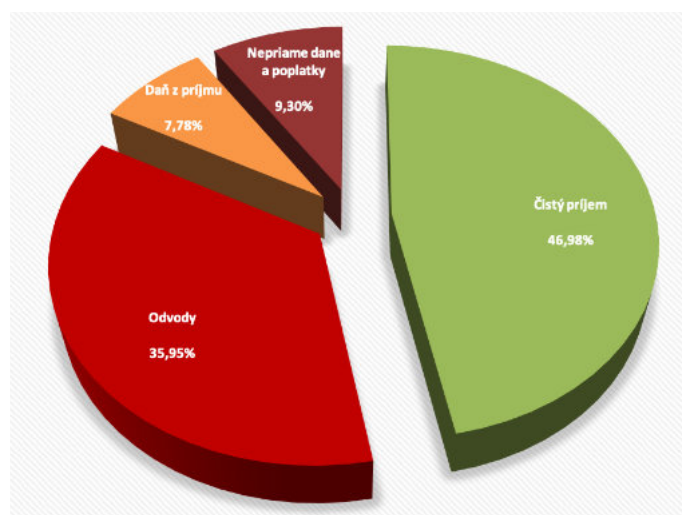
Daňové a odvodové zaťaženie priemerného zamestnanca mierne rastie

Celková miera prerozdelenia vyjadrená prostredníctvom Dňa daňovej slobody predstavuje verejné bremeno, ktoré znáša celá ekonomika. Nie každý občan je však zaťažený rovnako, keďže výška daní aj odvodov sa líši podľa typu zárobkovej činnosti, výšky príjmu, rodinného stavu, počtu detí či objemu nakúpených tovarov a služieb. Preto okrem hlavného výpočtu Dňa daňovej slobody každý rok zverejňujeme aj prepočet daňového a odvodového zaťaženia priemerného pracujúceho. Tým mienime zamestnanca s priemernou mzdou a priemernými výdavkami.

Ak porovnáme čistý príjem, ktorý zamestnancovi ostáva po zaplatení všetkých priamych aj nepriamych daní a odvodov s celkovými mzdovými nákladmi, ktoré za jeho prácu zaplatí zamestnávateľ, zistíme, že pracujúcemu ostane približne len 47 centov z každého eura, ktoré zamestnávateľ zaplatí za jeho prácu. **Približne 53 centov – teda viac ako polovicu – z nákladov práce tak zhltnú povinné poistné odvody a dane.** Dlhodobu sa tento stav výraznejšie nemení. Zatiaľ čo v roku 2020 sme zaznamenali určité zlepšenie, v roku 2021 došlo v tomto smere k opätovnému miernemu zhoršeniu situácie pracujúcich. **Zatiaľ čo minulý rok priemernému pracujúcemu ostalo 47,39 % zo mzdových nákladov na jeho prácu, tento rok je to 46,98 %.**

Hlavnou príčinou je výrazné oživenie ekonomiky po druhej vlne pandémie. Slováci začali tento rok opäť citelnejšie míňať, pričom spotreba sa podľa aktuálnych dát vracia k predkrízovým úrovňam. Priemerný pracujúci tak odvedie štátu na nepriamych daniach o 14 eur mesačne viac ako vlni. Na druhej strane však malo zmierňujúci efekt zvýšenie nezdaniteľnej časti základu dane o 8,1 eura.

Kolko teda priemerný pracujúci odvádza štátu a kolko mu ostane? Vychádzame z prognózy IFP, podľa ktorej priemerná hrubá mesačná mzda tento rok dosiahne 1 203 eur. Zamestnanec s touto mzdou však v skutočnosti stojí mesačne svoju firmu 1 626,46 eura. Cenu jeho práce výrazne navyšujú odvody, ktoré zaňho musí platiť zamestnávateľ. Po zaplatení povinných poistných odvodov – čo znamená zdravotné, dôchodkové, invalidné, nemocenské a úrazové poistenie, poistenie v nezamestnanosti a odvod do garančného fondu – a tiež dane z príjmu fyzických osôb, potom priemernému zamestnancovi ostane čistá mzda vo výške 915,29 eura. Tu sa však zdaňovanie nekončí. Pri každom jednom nákupe platíme daň

Graf a tabuľka: Podiel daní, odvodov a čistého príjmu zamestnanca na jeho celkových mzdových nákladoch

Mzdové náklady firmy	1 626,46 €
Povinné odvody zamestnávateľ	423,46 €
Hrubá mesačná mzda	1 203,00 €
Povinné odvody zamestnanec	161,20 €
Daň z príjmu	126,51 €
Čistá mzda	915,29 €
Nepriame dane a poplatky	151,22 €
Čistý príjem zamestnanca očistený od všetkých daní a odvodov	764,06 €
Podiel čistého príjmu na celkových mzdových nákladoch firmy	46,98 %

z pridanej hodnoty. Pri nákupe niektorých tovarov ako pohonných látok, alkoholu či tabakových výrobkov platíme navyše aj spotrebné dane. A to ešte stále nie je všetko. Do celkového daňového zaťaženia vstupujú aj miestne dane a tiež povinné platby – napríklad koncesionárske poplatky. Po odpočítaní aj všetkých nepriamych daní a povinných platieb zostane na vlastné potreby pracujúcemu iba 764,06 eura. Z celkovej ceny jeho práce je to teda menej ako polovica – presne 46,98 % zo sumy, ktorú za jeho prácu platí zamestnávateľ.

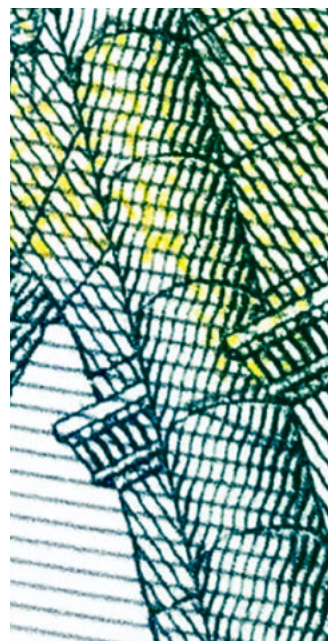
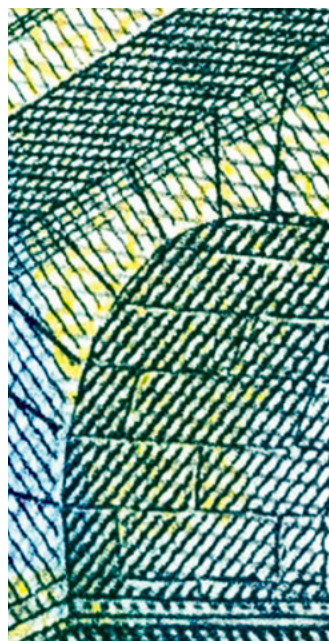
Daňová legislatíva je často nepredvídateľná a zbytočne komplikovaná

Symbolické vymedzenie Dňa daňovej slobody má veľký zmysel v pripomenutí toho, koľko ľudí a firmy odvádzajú štátu a zároveň aký dopad na nich majú zmeny v hospodárení krajiny a daňovej legislatíve.

„Výrazný posun Dňa daňovej slobody naznačuje, že nás v najbližších rokoch môže čakať zvýšenie efektívneho daňového zaťaženia. Možno to označiť za neželaný vývoj najmä v situácii, kedy je potrebné podnikateľom postihnutým koronakrízou pomôcť,“ hovorí Miriam Galandová, viceprezidentka Slovenskej komory daňových poradcov. „Ďalším problémom sú zmeny, ktoré sú zavádzané novou legislatívou a často nie sú v súlade s deklarovaným cieľom zlepšiť podnikateľské prostredie a zjednodušiť daňový systém,“ dodáva.

Pri prijímaní zmien totiž absentuje dostatočná odborná diskusia a niekedy sa zásadné zmeny do textu robia ešte na pôde NR SR. Ako Slovenská komora daňových poradcov by sme preto očakávali väčšiu predvídateľnosť zmien legislatívy. Teda najprv ujasniť ich koncepciu, potom dôkladne vysvetliť dôvody ich prijímania daňovníkom a tiež nutnosť ponechať dostatočný čas na ich implementáciu.

„Ak má vláda záujem realizovať daňovú reformu, najprv musí dôkladne nastaviť jej koncepciu a ciele a až potom pripravovať paragrafové znenie zákona. Zároveň by sme preferovali namiesto neustálej zmeny legislatívy, aby sa vláda zamerala viac na efektívny výber daní, čím by prirodzene malo dôjsť k zníženiu daňových únikov,“ hovorí Miriam Galandová z SKDP.

Kontakty

Tomáš Púchly,
analytik Nadácie F. A. Hayeka
e-mail: tomas.puchly@icloud.com

Martin Reguli,
analytik Nadácie F. A. Hayeka
e-mail: martin.reguli@hayek.sk

Miriam Galandová,
viceprezidentka Slovenskej komory daňových
poradcov
e-mail: miriam.galandova@prkpartners.com